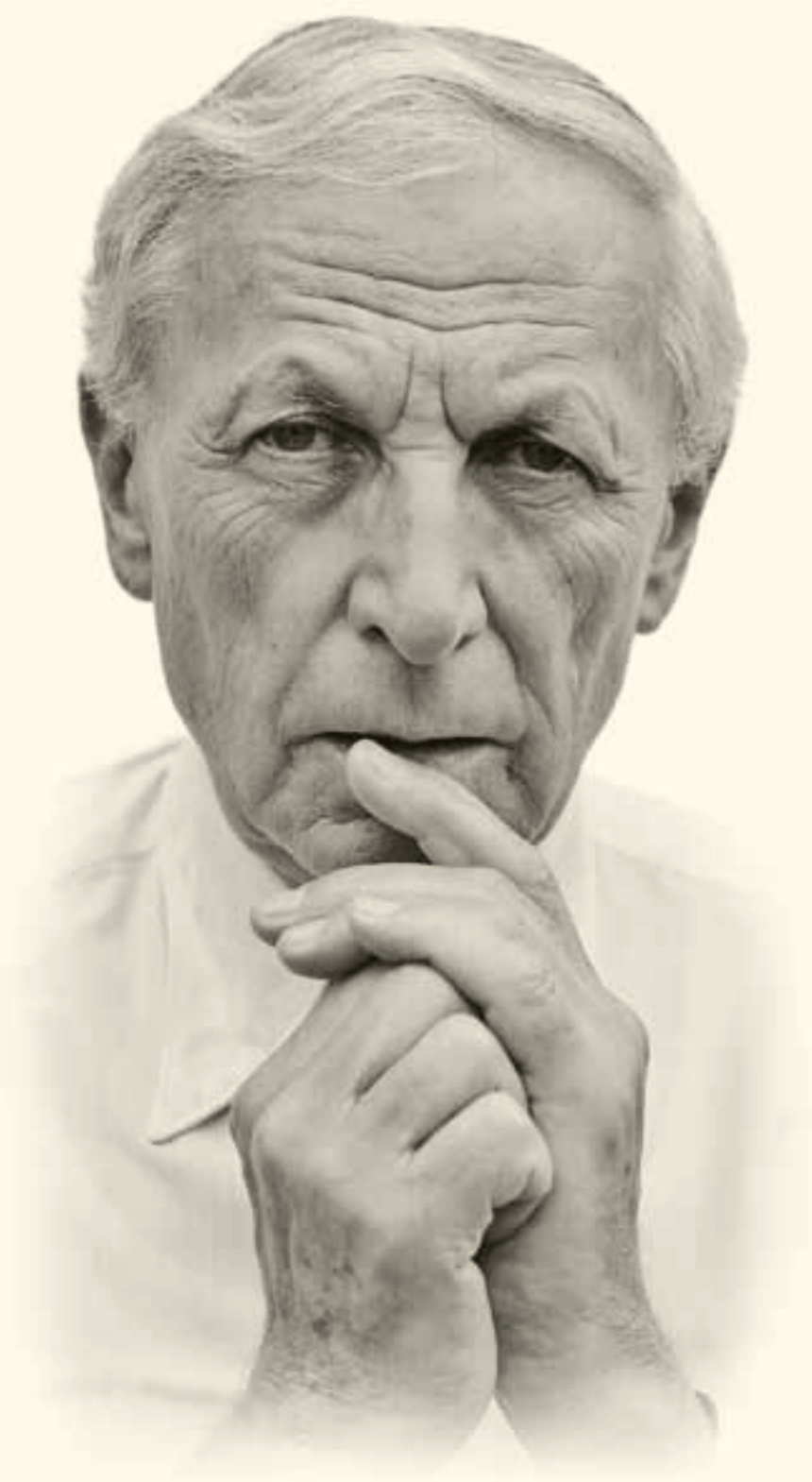

dvojhlas

Z KOREŠPONDENCIE
ČESKÉHO BÁSNIKA
JAROSLAVA
SEIFERTA
A SLOVENSKÉHO HERCA
LADISLAVA
CHUDÍKA

tichý

PRÍHOVOR K VYDANIU Z ROKU 1993

Úvodom chcem pripomenúť, že súbor listov som neskladal z vlastnej iniciatívy, ale na podnet okruhu svojich priateľov. Sú to listy privátne a ich obsah mal cenu predovšetkým pre oboch adresátov. Mal som štyridsaťdeväť rokov, keď som napísal prvý list sedemdesiatdvaročnému Jaroslavovi Seifertovi. Vždy som mal zábrany, nechcel som obťažovať, ani sa vtierať, či vnucovať a najmä som si nenárokoval oberať básnika o čas, či nedajbože ho unavovať. Chcel som sa len poďakovať a potešiť ho dôkazom, čo všetko poézia dokáže, či spôsobí.

Snažili sme sa teraz nájsť všetky listy, či pozdravy, no nepodarilo sa. Dvanásť rokov je pridlhý čas, aby sa niečo nestratilo, či nezaložilo do zabudnutia. Ale jadro nášho malého súznenia zostalo. Z lásky, úcty a priateľstva sa rodili tieto listy a bol by som rád, keby aj ich čítanie vyvolalo takýto pocit.

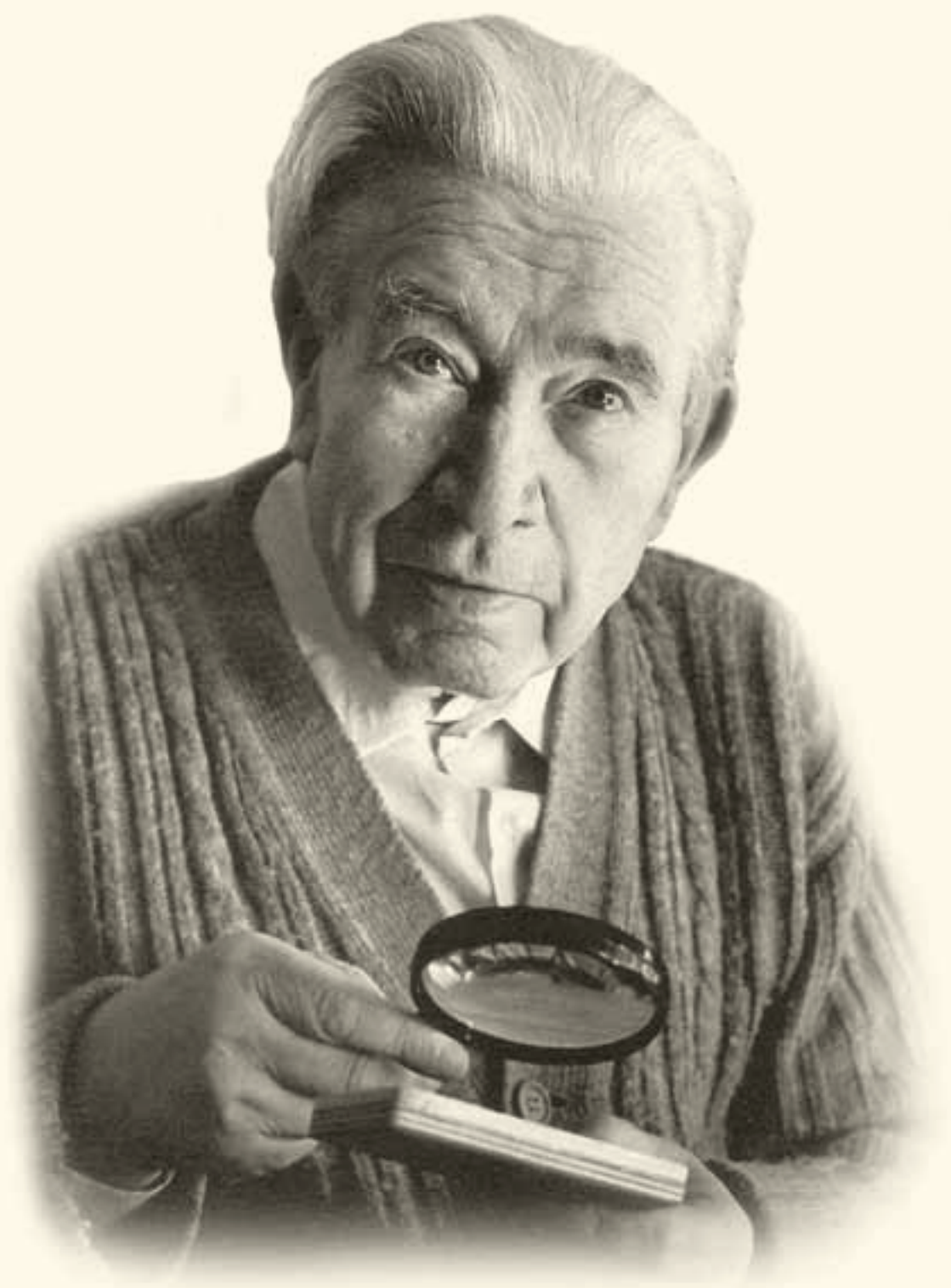
Ladislav Chudík

P. S. 2011

Od prvého českého knižného vydania uplynulo osemnásť rokov. Splnilo sa moje želanie vydať slovenské k 110. výročiu narodenia môjho básnika Jaroslava Seiferta.

Do väčšej hĺbky som si uvedomil súvzťažnosti našej korešpondencie. Poézia vždy vládla môjmu životu.

Knihu som rozšíril ešte o niektoré objavené listy, informácie, spomienky, poďakovania a doplnil záznamom svojho prednesu jeho veršov.

Když měsíc už se přesune
přes půlnoc novoroční,
nevzdychej, chlapče, po luně
a nový život počni.

Tohle si vždycky říkávám
v té noci čarodějně.
Když začne rok, ach, jaký klam,
všecko je opět stejné.

A jak jsem žil, tak žiji dál
a předsevzetí zchladne.
Z toho, co jsem si předsevzal,
nic už mne nenapadne.

Oslíka měl jsem vždycky rád,
byl pokorný a chudý,
Ježíškovi šel zadýchat
prokřehlé jeho údy.

Tak hodný chtěl jsem taky být
jak tohle zvíře boží,
jež vodu pije a zná žít
jen z bodláčí a hloží.

Také jsem letos Kristu dých
na jeho zkřehlé dlaně.
Ježíšek smutně hlavu zdvih
a děl mi zadumaně:

Kdepak jsi, hochu, zase byl,
jak je tvá vůle vrátká!
A já se s hanbou odplížil
od jeslí Jezulátka.

V NAŠICH
VZÁJOMNÝCH
KONTAKTOCH
S BÁSNIKOM
JE NA ZAČIATKU
PIESEŇ.

JAROSLAV SEIFERT
PÍSEŇ NOVOROČNÍ

VÁŽENÝ MAJSTRE,

máte v ruke list slovenského herca, ktorý prežil kus života s Vašou poéziou. Chcem Vám o tom napísať z príležitosti vstupu do roku 1973, zároveň s prianím dobrého zdravia, dobrých dní a v nich šťastných chvíľ pohody a radosti.

Som ročník 1924, chodil som do gymnázia v Kremnici, učili ma aj českí profesori, čítavali sme české texty. Ale aj slovenskí pedagógovia mi tajne dávali českú literatúru, keď už sa strácala zo školských knižníc. Po maturite v 1943-om som sa dostal do Slovenského národného divadla. (Začal som navštevovať aj Štátne konzervatórium, filozofickú fakultu Univerzity – slovenčinu, ruštinu.) Kadečo som nedokončil, zostal som hercom.

Mal som voľačo vyše dvadsať rokov, keď som sa naučil prvú Vašu báseň naspamäť. Bola to Píseň novoroční. Objavil som ju v akejsi novoročnej publikácii. Od tých čias niet „noci novoročnej“, ktorú by som neprežil bez Vašej básne, niet záveru roka, kedy by som ju nepovedal priateľom, známym, kolegom. Len tak, akoby mimochodom. Tá báseň má tajomnú moc láskavej zhovievavosti a zmierenia, v ľuďoch vyvoláva nehu a úsmev. Musím sa priznať, že som mal roky, keď som sa proti jej „filozofii“ búril. Iste chápete, že z vlastnej slabosti, z nedostatku vôle. Tú báseň ste predsa nenapísali preto, aby ste ospravedlňovali slabých, nemohúcich, aby ste dávali rozhrešenie ľuďom bez vôle a sily, ktorí sa síce s „hanbou odplížia“, ale zajtra už o tom nevedia, lebo svedomie sa neozvalo, morálka zostala nedotknutá, nezasiahnutá...

Potom som si zo Znojma (prezenčná služba) odniesol ako jedinú pamiatku „súkromý tisk“ Romance o víně č. 156, podpísaný Vami a výtvarníkom Strnadelom. Táto báseň ma sprevádza životom ako múdry i rozmarný, chvíľami nostalgický spoločník. Poteším Vašimi slovami mnohých, čo majú srdce otvorené a ducha. Asi pred dvoma rokmi som ju recitoval (celú!) aj v bratislavskom rozhlase, v relácii o víne vo vianočnom období. Báseň má čarovnú moc, lebo povznáša a unáša do tajomného sveta, čo otvára v nás poézia a víno. Ale beda! – recitátor už iba spomína, lebo kým cituje básnika: „... vzdychá si smutne starý piják piva: Už nikdy! Víno, víno odjakživa je pro krále a mudrce“, sám „káže víno, ale pije pivo“. Nie som teda ani mudrc, ani kráľ, som iba neurotik a žĺčnikár, pijem pivo ako liek a vínu sa vyhýbam.

Vaša poézia potom zohrala významnú úlohu (taktne vynechám obdobie milostných poblúznení, keď Vaše slovo hojilo i pomáhalo, očarovalo) priamo v mojom povolaní. Iba Vaším básňam, veršom, môžem ďakovať, že som sa naučil natoľko po česky, že mi režisér Vávra zveril úlohu Bagára vo filme Nástup, podľa románu V. Řezáča. Desiatky hodín som si recitoval Vaše verše, čítal nahlas. Možno to vari aj tak povedať, že nebyť môjho vzťahu k Vám, Vašej poézii už roky predtým, nikdy by som nebol zvládol jazyk, výslovnosť. A hoci viem, že pre citlivé ucho v mojom prejave, v mojej češtine zaznie mnohé nie dosť precízne, kultivovane a čisto, predsa len asi som aj objektívne v „norme“, keď mi režisér Schmidt v Luku kráľovnej Dorotky ponecháva aj vančurovskú češtinu v mojej interpretácii. A tak hrávam v českých filmoch vďaka Vám, Vašej poézii.

Prečo Vám to píšem? Lebo som už dávno presvedčený, že človek je povinný nemlčať o dobrom, je povinný povedať ďakujem, nesmie utopiť v ostychu a nerozhodnosti čistú pohnútku pre vďaku. Vám, vážený a milý Majstre, ďakujem za časť môjho života, prežiatenú Vašou poéziou. To sú dni, týždne, roky, čo ma sprevádzate. Vaša poézia mi bola viac ako pomenovaním neujasneného alebo cíteného bez schopnosti vyslovenia. Pociťujem k Vašej poézii akúsi hĺbkovú zviazanosť, kde pod povrchom je spojenie cez spôsob videnia vecí, cez ich hierarchizáciu, cez pohľad filtrom vrúcnej, citlivej ľudskosti. Vyslovili ste za mňa viac ako som schopný sám. Asi ste to povedali takými slovami, ktoré iba nezhmotnene ležia kdesi v hĺbke vo mne, v nás, pod škrupinami, pod fasádami. Cez Vašu poéziu som ďalej zašiel, viac dovidel, mnohé v sebe rozpoznal, mnohému sa otvoril. Iste a doslova, bol som v styku s Vašou poéziou lepším, múdrejším, citovejším, bohatším, citlivejším. Všetko som sa pokúšal vracaať ako herec, recitátor. Úročil som Vaše vklady vo mne. Preto mám dobrý pocit, keď teraz píšem tieto slová vďaky a úprimného vyznania. Som iba jeden zo státisícov, čo milujeme Vašu poéziu. Ak Vám však píšem práve ja, tak iba preto, že pre mňa ste a budete aj niečím viac ako mojím Básnikom.

Ladislav Chudík
Slovenské národné divadlo

V Bratislave
dňa 10. januára 1973